

CUMHURİYET DÖNEMİ ŞANLIURFA BASIN HAYATI (1923-1990)

Doç. Dr. Selman YAŞAR*

Öz

Şanlıurfa, sadece Milli Mücadele döneminin önemli bir kenti değil, aynı zamanda basın hayatı nedeniyle de cumhuriyet döneminin önemli bir şehirdir. Şanlıurfa, basın hayatı ile günümüzde Türkiye'nin pek çok ilinden ileri durumdadır. Şanlıurfa'da basın çalışmaları 1920 yılında başlamıştır. Şehrin ilk gazetesi de Urfa gazetesidir. Bu gazete 1925-1927 yılları arasında yayınlanmıştır. Şehrin ilk basımevi ise vali Fuat Bey tarafından 1925'te kurulmuştur.

Anahtar kelimeler: Cumhuriyet Dönemi, Şanlıurfa, Basın.

The Republication Period Şanlıurfa Press Life (1923-1990)

Abstract

Şanlıurfa is not only the important city of the National Struggle but also due to the press life is an important city of the Republic era. Şanlıurfa is also advance with the press life at the Turkey's many cities in today. Press works in Şanlıurfa has began in 1920. First newspaper of city is also Urfa. This newspaper has been published between the 1925-1927 years. Cities first publishing house also has been constituted by Governor Mister Fuat in 1925.

Keywords: Republic Era, Şanlıurfa, Press.

Giriş

Şanlıurfa'da 1920'lerde başlayan basın çalışmaları 1950 yılı sonrasında canlılık kazanmıştır. Şehirde ilk basımevi vali Fuat Bey tarafından 1925 yılında kurulmuştur. Aynı yıl Urfa adıyla ilk gazete yayına başlamıştır. 1930'larda Milli Gazete, Akgün ve Işık gazeteleri yayınlanmıştır. Şanlıurfa'daki basın hayatı 1938 sonrasında duraklamıştır¹. 1945 yılında Işık ve Yenilik gazetelerinin çıktığı şehirde² 1947 yılında Urfa, Yenilik ve Akgün gazeteleri yayınlanmaktaydı³. Şehrin basın hayatı 1950'lerden sonra belirgin bir şekilde canlılık kazanmıştır. Bu dönemde yayınlanan ilk gazete Demokrat Urfa gazetesidir⁴. Demokrat Urfa'yı sırasıyla 1951'de Demokrat, Urfa'nın Sesi, 1952'de Urfa⁵, 1954'te Feryat

* Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi
selman.yasar@batman.edu.tr

¹ Mehmet Ali Maraş, Peygamberler Şehri Şanlıurfa, Şanlıurfa Belediyesi Kültür Hizmetleri Serisi, Şanlıurfa 1997, s.71.

² B.C.A.30.18.01.02.107.103.4

³ B.C.A.490.01.1285.274.4

⁴ Mehmet Kurtoğlu, Kültür Şehri Urfa, Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Desen Ofset A.Ş., Ankara 2006, s.96.

⁵ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, Cilt:10, Anadolu Yayıncılık A.Ş., İstanbul, s.7446.

ve 1959'da Karakoyun adlı gazeteler takip etmiştir. 1960 yılında Fırat, 1963'te Urfa Postası, 1965'te Şafak ve Doğu gazeteleri ile 1966'da Meşâle ve Hudut Eli gazeteleri yayınlanmıştır. 1975 yılında Güneş⁶ ve Büyük Ay gazeteleri çıkmaya başlamıştır. Büyük Ay ve Güneş gazeteleri 1976 yılında Şafak gazetesi ile birleşmişlerdir⁷. 1970'lerde ise Türkiye, Yeni Haber, Hizmet, Güneydoğu, Pınarsesi, Özgür, Urfa İçin Hizmet gazeteleri yayın hayatına girmiştir⁸. 1984 yılında Merkez ilçede Şafak, Hizmet ve Güneydoğu gazeteleri yayınlarını sürdürmekteydi⁹.

Şanlıurfa'da 1950'lerin sonundan itibaren dergiler yayınlanmaya başlamıştır. Bu dergilerin çoğu kısa bir süre sonra kapanmıştır. Şehirde yayınlanan ilk dergi Derya dergisidir. 1966 yılında Anzılha ve Balıklıgöl dergileri, 1967'de Nâbi ve 1979'da Harran adlı dergiler yayınlanmıştır¹⁰. 1984 yılında şehirde Şafak, Hizmet ve Güneydoğu gazeteleri yayınlarını sürdürmekteydi¹¹.

Şanlıurfa'da Yayınlanan Gazeteler:

Urfa (Resmi): 18 Ocak 1925 tarihinde çıkmaya başlayan gazete, 1 Ocak 1927 tarihinde kapanmıştır. Gazete bu süre içerisinde haftalık olarak yayınlanmıştır¹².

Halk Sesi: 15 Nisan 1925 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlayan gazete haftalık olarak çıkmaktaydı¹³.

Urfa (Siyasi): 12 Eylül 1936 tarihinde çıkmaya başlamıştır. Haftalık olarak yayınlanan gazete 27 Şubat 1937 tarihinde kapanmıştır¹⁴.

Urfa (Yeni Urfa): Şanlıurfa'nın Cumhuriyet döneminde yayınlanan ilk gazetesi Urfa gazetesidir. Yarı resmi gazetesi niteliğindeki Urfa gazetesi, uzun süre haftalık olarak yayımlandıktan sonra, 1940 yılından itibaren gümüşü çıkmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren Yeni Urfa adını alan gazete, 1960 yılına kadar CHP'nin yayın organı olarak çıkmıştır¹⁵. Urfa gazetesi 1947 yılında Salı ve Cuma günleri çıkmaktaydı ve fiyatı 400 kuruş idi. Yazı Müdürü olan Sami Barlas ortaokul mezunu idi. Barlas, Cumhuriyet Halk Partisi'ne yakındı¹⁶.

⁶ Kurtoğlu, a.g.e., s.96.

⁷ Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, Hazırlayanlar: A.Cihat Kürkçüoğlu, Müslüm Akalın, S.Sabri Kürkçüoğlu, Selâhaddin E.Güler, Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı (Şurkav) Yayınları, Tisamat Basım Sanayi, Ankara 2002, s.246.

⁸ Kurtoğlu, a.g.e., s.96.

⁹ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, Cilt:10, Anadolu Yayıncılık A.Ş., İstanbul, s.7446.

¹⁰ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

¹¹ Maraş, a.g.e., s.73.

¹² Feridun Fazıl Tülbentçi, Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar, Başvekâlet Matbuat U.Müdürlüğü, Devlet Matbaası, 1941, s.87.

¹³ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

¹⁴ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

¹⁵ Kurtoğlu, a.g.e., s.96.

¹⁶ B.C.A.490.01.1285.274.4

Milli Gazete: 1 Aralık 1930-31 Aralık 1934 tarihleri arasında çıkmıştır. Gazete haftada 2 kez yayınlanan¹⁷ gazete Musa Kazım tarafından çıkarılmıştır¹⁸. Gazetenin genel yayın yönetmenliğine 1974 yılında Zübeyr Yetik getirilmiştir¹⁹.

Yenilik: 14 Şubat 1937 tarihinden 23 Mayıs 1939 tarihine kadar yayınlanan bir gazeteydi. Günlük olarak çıkmaktaydı²⁰. Gazetenin 1947 yılındaki ücreti 200 kuruş idi. Akgün Basımevi'nde basılan gazetenin sahibi ve yazarı Celal Özbek idi. Ortaokul mezunu olan Celal Özbek Cumhuriyet Halk Partisi'ne yakındı²¹.

Ulusal: Haftalık, siyasi olarak yayınlanan gazete 1 Ocak 1935-18 Kasım 1935 tarihleri arasında çıkmıştır²².

Akgün: 1936-1938 yılları arasında yayınlanan Akgün gazetesini Gani Akgün çıkarmıştır²³. 11 Nisan 1937 tarihinde çıkmaya başlayan gazete, günlük olarak yayınlanmaktaydı²⁴. Gazete 1947 yılında da yayınlanmaya devam eden gazete günlük olarak çıkmaktaydı ve fiyatı 200 kuruş idi. Gazetenin sahibi ve yazarı Lami Akgün idi. Ortaokul mezunu olan Akgün, Cumhuriyet Halk Partisi'ne yakındı²⁵.

Işık: 25 Ekim 1936 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlayan gazete günlük olarak çıkmaktaydı²⁶. 1938-1940 yılları arasında Ali Rıza Bey tarafından yayınlanmıştır²⁷.

Yeni Işık: Haftada 2 kez yayımlanan bir gazeteydi. 1936 yılından itibaren 7 Mayıs 1937 tarihine kadar çıkmıştır²⁸.

Demokrat Urfa: 1950 yılı sonrasında yayınlanmaya başlamıştır. Gazete Celal Ulusoy tarafından kurulmuştur. Gazetenin yönetimine 1952 yılında Celal Özbek ve daha sonra da Ahmet Haberveren katılmıştır. Demokrat Urfa gazetesi daha çok yerel haberlere ağırlık vermiştir²⁹. Gazete Demokrat Parti yanlısı bir

¹⁷ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

¹⁸ Kurtoğlu, a.g.e., s.96.

¹⁹ A.Selami Yıldız, Harran Dergisi Bibliyografyası(1979-1999), Türkiye Yazarlar Birliği Şanlıurfa Şubesi Yayınları:2, İmaj Ofset, Şanlıurfa, 2001, s.152.

²⁰ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

²¹ B.C.A.490.01.1285.274.4

²² Tülbentçi, a.g.e., s.87.

²³ Kurtoğlu, a.g.e., s.96.

²⁴ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

²⁵ B.C.A.490.01.1285.274.4

²⁶ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

²⁷ Kurtoğlu, a.g.e., s.96.

²⁸ Tülbentçi, a.g.e., s.87.

²⁹ Mehmet Ali Maraş, Peygamberler Şehri Şanlıurfa, Şanlıurfa Belediyesi Kültür Hizmetleri Serisi, Şanlıurfa 1997, s.71,72.

yayın yapmıştır³⁰. Gazetenin 1952 yılındaki fiyatı 5 kuruş olup idarehanesi Sarayönü'nde bulunmaktaydı³¹.

Demokrat: Demokrat gazetesi 1951 yılında yayınlanmaya başlamıştır. Sami Akgün tarafından çıkarılan gazete ilanlara ağırlık vermiştir³².

Urfa'nın Sesi: 1951 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır. Gazete Ahmet İşgör ve Halil Güneş tarafından çıkarılmıştır. Yerel haberlere yer vermiştir³³.

Urfa: 1951 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır. A.Naci İpek ve Celal Ulusoy tarafından çıkarılmıştır. Gazete, yerel haberler ile ilanlara daha çok yer vermiştir. Urfa gazetesi yayınlarını daha çok muhalefet gazetesi niteliğinde sürdürmüştür³⁴.

Feryat: 1954 yılında yayın hayatına atılan gazeteyi çıkaran kişi Mehmet Akça'dır. Feryat gazetesi, 1950-1960 yılları arasında çıkan gazeteler arasında içerik açısından en zengin olanı idi. Gazete, edebiyat ve folklor çalışmalarına da yer vermişti.

Karakoyun (Bizim Karakoyun): 1959'da yayınlanmaya başlamıştır. A.Naci İpek tarafından kurulmuştur. Daha çok muhalefet gazetesi niteliğinde yayın yapan Karakoyun gazetesi, birkaç kez el değiştirmiş ve 1969 sonrasında Bizim Karakoyun adıyla yayını sürdürmüştür³⁵.

Demokrat Türkiye: 1959 yılında haftalık olarak yayınlanmaya başlamıştır. 1976 yılında Hizmet adını alarak günlük gazeteye dönüştürülmüştür. Ömer Okutan tarafından yayınlanmıştır³⁶.

Fırat: 1960 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır. Harran Ovası'nın sulanmasında Fırat nehrinden yararlanılmak üzere geliştirilen projeye ilişkin yazılara geniş yer veren ve kamuoyu oluşumunda önemli rol oynayan Fırat gazetesi, dönemin en etkin gazetesidir. Gazete, A.Naci İpek ve Hasan Soyak tarafından yayınlanmıştır. Fırat gazetesi, 1964 sonrasında Hasan Kapaklı tarafından çıkarılmış ve 1967'de kapanmıştır³⁷.

Urfa Postası: 1963 yılında yayınlanmaya başlamıştır³⁸.

³⁰ B.C.A.30.01.18.104.17.1

³¹ B.C.A.30.01.18.104.17.2

³² "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

³³ Maraş, a.g.e., s.72.

³⁴ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

³⁵ Kurtoglu, a.g.e., s.96,97.

³⁶ Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yılığ, İki Nokta Araştırma-Basın-Yayın-Tic.San. ve LTD. ŞTİ., İstanbul, s.81.

³⁷ Kurtoglu, a.g.e., s.97.

³⁸ Maraş, a.g.e., s.72.

Şafak: 1965 yılında kurulan Şafak gazetesi, Fethi Döğücü tarafından kurulmuştur. 1970 sonrasında Fazıl Döğücü tarafından yayınlanan gazete, sanat haberlerine ve ürünlerine ağırlık vermiştir. Gazete bu yönüyle ilin en önemli gazetelerinden biri olmuştur. 1976 yılında, 1966'da yayınlanmaya başlayan Hudut Eli ile 1975'de yayına giren Büyük Ay ve Güneş gazeteleriyle birleşmiştir. Böylece daha geniş bir yazar kadrosuyla çıkmaya başlamıştır³⁹.

Doğuş: 1965 yılından itibaren yayınlanmaya başlamıştır⁴⁰.

Meşâle: 1966 yılında kurulmuştur⁴¹.

Hudut Eli: 1966 yılında yayın hayatına girmiştir. Gazete, 1976'da Güneş gazetesi ile birlikte Şafak gazetesiyle birleşmiştir⁴².

Büyük Ay: 1975 yılında yayın hayatına başlayan Büyük Ay gazetesi Behiç Ayhan tarafından çıkarılmıştır⁴³.

Güneş: 1975'te yayınlanmaya başlamıştır. Gazete, Mehmet Çalışkan tarafından çıkarılmıştır. 1976 yılında Hudut Eli ile beraber Şafak gazetesine katılmıştır⁴⁴.

Türkiye: 1970'lerde yayınlanmaya başlamıştır⁴⁵.

Yeni Haber: 1970'lerde yayına başlamıştır⁴⁶.

Hizmet: 1970'lerde yayınlanmaya başlamıştır⁴⁷.

Harran Üniversitesi Gazetesi: Gazete, Nisan 1974 tarihinden itibaren Harran Üniversitesi Kurma Derneği tarafından yayınlanmıştır⁴⁸.

Güneydoğu: 7 Eylül 1978'de kurulmuştur. Kurucuları M. Ali Kapaklı, Kemal Kapaklı ve Ömer N.Kapaklı'dır. Şanlıurfa'da ofset baskıya geçen ilk ve tek gazetedir⁴⁹.

Pınarsesi: 1970'lerden itibaren yayınlanmıştır⁵⁰.

Özgür: 1970'lerde yayınlanmaya başlamıştır⁵¹.

³⁹ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

⁴⁰ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

⁴¹ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

⁴² Maraş, a.g.e., s.72.

⁴³ Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, s.246

⁴⁴ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

⁴⁵ Maraş, a.g.e., s.72.

⁴⁶ Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, s.246

⁴⁷ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

⁴⁸ Yıldız, a.g.e., s.13.

⁴⁹ Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı, s.81.

⁵⁰ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

⁵¹ Maraş, a.g.e., s.72.

Urfa İçin Hizmet: 1970'lerde yayın hayatına girmiştir⁵².

Şanlıurfa'da Yayınlanan Dergiler:

Derya: 1958'de yayınlanmaya başlayan dergi, Halil Beyboğa tarafından çıkarılmıştır. Dergi, 9 sayı çıktıktan sonra 1962 yılında kapanmıştır.⁵³ Yazarları ve kurucuları arasında Abdülkadir Billurcu, Nihat Armağan, Zübeyr Yetik, M.Akif İnan gibi tanınmış yazarlar yer almıştır⁵⁴.

Anzılha: 1966 yılında yayınlanmaya başlamıştır. Dergi A.Naci İpek tarafından çıkarılmıştır. 2 sayı yayımlandıktan sonra kapanmıştır. 1978 yılında tekrar yayınlanmaya başlamıştır⁵⁵. Dergi, 1978 yılında Naci İpek ve Müslüm Akalın tarafından çıkarılmıştır⁵⁶. Anzılha dergisi 7 sayı yayılandıktan sonra tekrar kapanmıştır⁵⁷.

Balıklığöl: 1966'dan itibaren yayın hayatına giren Balıklığöl dergisi Mehmet Taplamacı ve Fazıl Döğücü tarafından çıkarılmıştır⁵⁸. Dergi 8 sayı yayılandıktan sonra kapanmıştır⁵⁹.

Nâbi: 1967'de çıkmaya başlayan Nâbi dergisi Sabri Haberveren tarafından çıkarılmıştır⁶⁰. Dergi, 19 sayı yayılandıktan sonra 1969 yılında kapanmıştır⁶¹.

Harran: 1967 yılında yayın hayatına başlayan Harran dergisi A.Fehmi Apaydın tarafından çıkarılmıştır. 20 yıl süren yayın hayatında 62 sayı çıkmıştır. Dergi, bu süre zarfında 5 kez yayınına ara vermiştir⁶². Harran dergisi 20 yıllık yayın hayatıyla Şanlıurfa'nın kültür ve folkloruna damgasını vurmuştur⁶³. Harran Aylık Sanat Kültür ve Folklor Dergisi, Şanlıurfa kültürü, sanatı, tarihi, folkloru vb. konularında araştırma yapacaklar için başvuracakları temel kaynak eserlerdendir. Türkiye'de yayınlanan folklor dergileri arasında kendine has yeri olan ve folklor çevrelerince de kabul edilen dergi, yerel halk kültürlerini saha derlemelerine dayanarak araştırıp incelemiş ve ele aldığı konular, alanında yapılan ilk çalışmalar olmuştur. Dergide yayınlanan makaleler sadece folklor alanında yapılan çalışmalar olmayıp genelde sosyal bilimlerin tüm konularını içermiştir⁶⁴.

⁵² Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, s.246

⁵³ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

⁵⁴ Maraş, a.g.e., s.73.

⁵⁵ "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

⁵⁶ Yıldız, a.g.e., s.113.

⁵⁷ Maraş, a.g.e., s.73.

⁵⁸ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

⁵⁹ Maraş, a.g.e., s.73.

⁶⁰ Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, s.247.

⁶¹ Maraş, a.g.e., s.73.

⁶² "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

⁶³ Kurtoğlu, a.g.e., s.97.

⁶⁴ Yıldız, a.g.e., s.9.

Harran, 19 sayı çıktıktan sonra 1983 yılında tekrar yayınlanmaya başlamış, ancak kısa bir süre sonra tekrar kapanmıştır⁶⁵.

Dergi, 1999 yılına kadar beş dönem halinde yayını sürdürmüştü ve 5.cildini tamamlamıştır. Şanlıurfa'da yayınlanan dergiler arasında en uzun ömürlü dergi olan Harran, sahasında saygın bir yer edinmiştir⁶⁶.

Harran dergisi, araştırma ve derleme çalışmalarının yanı sıra zaman zaman bir toplum mühendisliği görevini üstlenmiş, toplumun gelişimine ve hep iyi yönde değişimine yönelik reçeteler sunmuştur. Halkın sorunlarıyla ilgilenen dergi, yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini içeren makaleler yayınlamıştır⁶⁷.

Derginin sahipliğini 18.sayıya kadar A.Fehmi Apaydın, 19. sayıdan 24.sayıya kadar Yusuf Demirkol yapmıştır. Dergi, 24 sayısını yayınladıktan sonra 1983 yılında yayını durdurmuştur.

Derginin iki cildi Urfa ansiklopedisi durumundadır. Folklor ağırlıklı olan dergide sürekli olarak yazan yazarlar arasında A.Adil Oymak, İ.Halil Çelik, M.Emin Ergin, M.Atilla Maraş, Emin Beyazgül, Adil Saraç, A.Cihad Kürkcüoğlu, Mahmut Karakaş ve Mehmet Çini bulunmaktaydı⁶⁸.

Derginin editörlüğünü 1986 yılında, 25.sayısından itibaren Ahmet Seyyid Kaya üstlenmiştir⁶⁹. Derginin sahibi ve yazı işleri müdürlüğünü Halil Soran üstlenmiştir⁷⁰.

Reha: 1988 Nisan ayından itibaren Mahmut Ayhan tarafından çıkarılmıştır⁷¹.

Şanlıurfa'da Bulunan Basımevleri:

İlk basımevinin Vali Fuat Bey tarafından 1925 yılında kurulduğu⁷² Şanlıurfa'da Akgün, Demokrat Urfa basımevleri ile Güneydoğu Matbaası da yer almaktaydı.

Akgün Basımevi: Şanlıurfa'da 1947 yılında Akgün basımevi adıyla bir basımevi bulunmaktaydı⁷³.

Demokrat Urfa Basımevi: 1952 yılında şehirde Demokrat Urfa gazetesinin yayımlandığı demokrat Urfa Basımevi yer almakta idi⁷⁴.

⁶⁵ Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, s.247

⁶⁶ Yıldız, a.g.e., s.10.

⁶⁷ Yıldız, a.g.e., s.14.

⁶⁸ Maraş, a.g.e., s.73.

⁶⁹ Yıldız, a.g.e., 137.

⁷⁰ Yıldız, a.g.e., 149.

⁷¹ Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı, s.81.

⁷² "Urfa", Yurt Ansiklopedisi, s.7446.

⁷³ B.C.A.490.01.1285.274.4

⁷⁴ B.C.A.30.01.18.104.17.3

Güneydoğu Matbaası: 7 Eylül 1978'de kurulmuştur. Kurucuları M.Ali Kapaklı, Kemal Kapaklı ve Ömer N.Kapaklı'dır. Matbaa 1987 Ocak ayında ofset baskıya geçmiştir⁷⁵.

Sonuç

Milli Mücadele döneminde düşmana karşı verdiği mücadeleden dolayı şanlı unvanını alan Şanlıurfa, Cumhuriyet döneminde de önemini devam ettirmiştir. Bu dönemde ülkedeki gelişmelere paralel olarak şehir ve dolayısıyla şehrin basın hayatı da canlanmıştır. Şehirde yayınlanan gazete ve dergilerle şehrin basın hayatı ilerlemiş ve bugünkü durumuna gelmiştir.

Kaynaklar

B.C.A.30.18.01.02.107.103.4.

B.C.A.490.01.1285.274.4.

B.C.A.30.01.18.104.17.1

B.C.A.30.01.18.104.17.2

B.C.A.30.01.18.104.17.3

-----"Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı", İki Nokta Araştırma-Basın-Yayın-Tic.San. ve LTD. ŞTİ., İstanbul.

KURTOĞLU, M., 2006, "Kültür Şehri Urfa", Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Desen Ofset A.Ş., Ankara.

KÜRKÇÜOĞLU, A.C., AKALIN, M., KÜRKÇÜOĞLU, S. S., GÜLER, S. E., "Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir", Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı (Şurkav) Yayınları, Tisamat Basım Sanayi, Ankara 2002.

MARAŞ, M. A., 1997, "Peygamberler Şehri Şanlıurfa", Şanlıurfa Belediyesi Kültür Hizmetleri Serisi, Şanlıurfa.

TÜLBENTÇİ, F. F., 1941, "Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar", Başvekalet Matbuat U.Müdürlüğü, Devlet Matbaası.

-----"Urfa", Yurt Ansiklopedisi, Cilt:10, Anadolu Yayıncılık A.Ş., İstanbul.

YILDIZ, A.S., 2001, "Harran Dergisi Bibliyografyası (1979-1999)", Türkiye Yazarlar Birliği Şanlıurfa Şubesi Yayınları: 2, İmaj Ofset, Şanlıurfa.

⁷⁵ Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı, s.81.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

DEMOKRAT ÜRFA

Siyasi Gündelik Gazete

17 HAZİRAN 1962
SALI

Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden
Mes'ul Müdür :
CELAL ÖZBEK

Başlıca Yazı
Demokrat Ürfa Basması

İDAREHANEFİ
Yazgıhanede No. 49 Telefon No. 43

İkinci sayıtları
10 Kurşundur.

Yıl : 3 Sayı 210

Fiatı 5 kuruş

Yunan Kral ve Kraliçesi gittiler

Aynı dokuzuncu günü İstanbul muvasalatla Ankara'ya geçen dost ve mütefik Yunan Kral ve Kraliçesi Majeste I. Paul ile Majeste Fecreika, 15-6-1962 Pazar günü saat 17 salarında İstanbuldan muvafakate Yunanistan'a asimet etmişlerdir. Majeste Hükümetler geldiklerinde olduğu gibi salimlerinin de de muvafakate Yunanistan'a gittikleridir. Ürfa'da Cumhurbaşkanımız Sayın C. Bayar'da hazır bulunmuşlardır.

Yunanistanda yapılacak Liseye Cumhuriyet başkentinin adı verilecek

Majeste Yunan Kralı I. Paul memleketimizde misafir bulunmakta iken, Yunanistanın Garbi Trakya Türklerinin istifadesine konulmak üzere bir Türk Lisesi inşa ettirmek kararını almışlardır. Majeste Kral inşa edilecek olan bu Liseye Sayın Cumhurbaşkanı'nın isimlerini vermek arzusu olmaktadır. İhtar etmişlerdir. Majeste Kralın bu arzularını Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından şükranla karşılanmış ve kabul edilmiştir.

Toprak Bayramı

Çiftçiye Toprak Dağıtıldı

16-Haziran-1962 pazar günü Toprak Bayramı günü idi. Bu gün toprak Tevzi komisyonunun faaliyette bulunduğu Akçakale ilçesinde kullanılan bu vasile ile 1542 nüfuslu 341 çiftçi aileye 94407 lira değerinde 39419 dönüm arazinin tapuları köylüye verilmiştir. Törenle Vali Vekilimiz Sayın M. Ali Oran'da hazır bulunmuş ve tapu senetlerini köylü eline teslim etmiştir.

Cumhurbaşkanımıza verilen nişan

Flen Kralı Majeste I. Paul sayın Cumhurbaşkanımız Celal Bayar'a Yunanistanın en büyük nişanı olan Saint Sava'var nişanını büyük kordonunu takım etmiştir. Bu nişan yalnız hükümdarlara ve devlet başkanlarına verilmektedir.

Emeklilere tekrar iş verilmeyecek

Devlet memuru olupta emekliye ayrılanların tekrar memuriyete alınmaları için M.Ç.İ.Ş. bir kanun teklifi yapmıştır. Bu teklif ordu memurlarına da şamilidir. Bu kanun teklifinin maksadı gençlere iş sahasında temine diledir.

Vali Muavini ile H. İşleri Md. Geldi

Açık bulunan Ürfa Vali Muaviniğine tayin edilen Bay Burhan Aşkar ve H. İşleri Müdürliğine tayin edilen Bay Osman Erdem'i Ürfa'ya gelecek yeni vazifelerine başlamışlardır.

"Hoş geldiniz der başarılarınız dileriz.

Şiriyede Arazisi Bulunanlara

Ürfa Valiliğinden

Şiriyede Miri Topraklarının toprakları köylülere dağıtılması hakkındaki kanunun yayımlanması üzerine Şam Eyaleti ile beraber Şiriyede dışişleri Bakanlığının nezimindeki teşhüde alınan cevapda: Bahis konusu kanunun gerekli vesikellere müstenit Mülkiyet haklarını ihtilaf etmediği, ancak Kadastro İşlerinin yapıldığı bölgelerde arazi sahibi bulunan Türk vatandaşlarının Şiriyeye tapu makamlarına müracaatla ellerindeki tapu senetlerini ibraz etmeleri ve kayıtlarını yenilemeleri gerekmektedir. Öldüğü Dışişleri Bakanlığımızın işarına istfan ilen alınur.

Yanlışlığı düzeltilme

Demokrat Ürfa Gazetesi Müdürlüğüne :

Gazetesinin 12-6-1962 gün ve 208 sayılı nüshasında 1 ci sayfasının 3 ük sütununda "Tarım Müdürliğinin pikap otomobili devrilmiş" başlıklı yazısını okudum. Yazıda bazı yanlışlıklar olduğu için aşağıdaki şekilde taslihlali rica ederim :

26-5-1962 tarihinde Bakanlık meyvesiği şubesi Müdürü Rahmi İğdir ve Müdürlüğümün başkanı İbrahim Alay ile birlikte Zetkek dağlarında menençik ağaçlarının durumunu taktik etmek üzere gittim. Dönüşte yeni Vrançerler yolu üzerinde ve Ürfa'ya yakın bir yerde söğütümüz Hasan Beyaz'ın idaresinde ormanımıza yıl veren ve fakat bızını keşmeyen bir kumyonu geçmekte iken otka tekerlerin, önüne geçilmez bir se-

M.İ.Ş. ve İ.Ş. tahsil müddetleri

M. Eğitim Bakanlığının mütehasısları vaptıkları teklifler neticesinde ilk tahsilin 6 seneye çıkarılmasının ve Lisenin 3 seneye müddetinin değiştirilmesi hakkında bir karar verilmiş olduğu takdirde bir kanun tasarıları hazırlanarak Meclise sevk edilecektir.

kişiler patenaj yapmasın kamyonun geçirmesi için giden otomobilin taşıdığı çarpmaktan kurbanmak için iyi bir seviyeye ile sol tarafa alması neticesinde aramız teyale yan yitmiştir.

Bu kanunun geçmesiyle gazetesinin ilk çıkacak nüshasının aynı sitede yukarıdaki yazının yayılması rica ederim.

Ziraat Müdürü
Halit Ülkü

20 Köyde Okul yapılıyor

Ürfa'nın 20 köyünde okul binası yapılacak öğrenimdir. Her vatandaşın sevindirecek olan bu haberi veren okul binalarının yapılacağı köylerde adaylıklar : Merkezün Aynihüyük, Akçakale'nin Mınar : Birciğin Ayran, Sorik, Merz, Talikan, Vahna, Aram : Borovanun Türkmenvar, Kiliç, Sütükal : Hilvan'ın Hoşgöç, Kuskunlu : Suroç'un Tepelimizar, Tümenali, Müzgefil, Nohrut, Hararop : Siverek'in Karababek, Karakoyunlu köyleridir. Aşağı yukarı bu okul binalarının keşif ve inşa bedeli yarım milyon liradır.

Bu parayı Ürfa'ya veren D. P. kıldırınur. 25 yıl içinde yapılacak olan bu işleri yapılıyor, yapılacak olanları mukayese etmemize ve bu konu üzerine bir parça olduğumuz müzaka'le eteliler !..

Söyle oldu, böyle olmadı iddiası bir tarafa dursun .. Şu okul içinde de rakamlar konuşsun !.. Biz işte söyleyiyoruz. Sözlerimizizin şahidi rakamlar. Onların söyleşinler görülmü !..
Hatırlardadır, İnşü Paga bir tarife [ilk okul seferberliği] de ilan etmişti. Fakat bu seferberlikte e hazaradaki ihmaldan başka bir şey yapılmadı !..
Ürfa nüfusunun yüzde otokandan fazlasını teşkil eden köylünün ancak yüzde 5 kadarı Türkçe yazı yazabilecek keneşebilir !.. Çünkü, oku' kadar bu güne kadar gösterimdi !.. Şunu yapıp, bunu yapıp deyen ve geçen sahanal devirlerini her an artan hasretle tutuşan Halk Partililer, yazıyı oku' ilik öğretim davanısındaki ihmali ve fainatlarını düğünerek mahcup olmuşlardır ve millet, yazılarını sarmak için bir müddet kendü haline bırakmayı düşünmelidir !..

Demokratçı

Celal A. İ. İ. İ.

030 91
12 106 12

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

DEMOKRAT URFA
Gazetesi Müdürlüğü

Sayı :

URFA
20 / VI / 1952

Muhterem Başbakanımızın Yüksek Huzurlarına
Ankara

Zaruret ve mecburiyetin en son derecesi olmasa rahatsız etmeme imkân olamayacağını arzıma yüksek müsaadelerinizi dileyerek iki maddelik maruzatımı yapıyorum :

I - Bir kaç gündür Urfa koterinde umum halkı endişeye düşürecek mahiyette çapulculuk:hırsızlık vak'aları olmuştur.Biñkılı adamlar güpegündüz koyun sürüsünü ve öküzleri kaçırmışlardır. Daha bir çok hırsızlık hadiselerile halkı rahatsız eden kavga,döğüş ve yaramalar olmuştur. Zuhur eden bu vak'lardan hukuk olarak kötü,şehirli halk kuşkulanmış ve bilhassa Ü. zabıtasının iyi vazife görememesi sebebiyle her kes kendi durumu hesabına silah tedarik etme yoluna baş vurmaya kalmış bulunduğuncan bir tüfek fiyatı 600 liraya yükselmiştir.

II - D.Partinin saif,niaklı ve keşmekeş bünyesi içinde canlı ve heyecanlı olarak vazifesini yapan bir tek gazetedir. Her nushanın muhtevası bunun delilidir. Yüzde 99 u C.H.F. zihniyetine hizmet eden ve bu parti iktidarı günlerine hasret çeken daire müdürleri gazeteme ilan göndermemektedirler. Birbiri arkasından ve süratle Valilerin değiştirilmesi dolayısıyla (Bakanlar Kurulunun)ilana dair kararını tatbik edecek imkân da Urfa'da henüz ortaya çıkarılamamıştır.Bu yüzden çok mutazarrir ve gazeteyi idaneye son gücümle çalışmaktayım.

Gerek I.madde dolayısıyla yaptığım ,particilik ve dolayısıyla gazeteye yazmadığım için (Partici Gazetecilik) vazifemi ve II.maddede ki maruzatımın yüksek dikkatinizi çekeceğini umduğumu derin saygılarımla arz ederim.

Demokrat Urfa Gazetesi Sahibi , Müdürü
Celâl Özbeir

030 01

17 1 1952

C. H. P.
URFA
İl İdare Kurulu Başkanlığı
Sayı : 21

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
CUMHURİYET ARŞİVİ

URFA
16/1/948

C. H. P. GENEL SEKRETERLİĞİ	
T. 22. 1. 1948	ERİ
No: 75782	

C. H. P. Genel Sekreterliği Y. K.
ANKARA

Genelge
23/12/947 Gün ve 3025 sayılı Genelgeleri karşılığdır .
Vilayet Merkezinde üç Gazete çıkmaktadır .
1 - (URFA) Resmi Vilayet Gazetesıdır . Satılı ve Cuma günleri çıkar . satışı 400 dir . Yazı Müdürü Sami Barlas dır . Tahsili Ortadır . Halk Partisine bağlıdır .
2 - (YENİLİK) Serbesttir . Gün aşırı çıkar . Satışı 200 dir . Akgün basımında basılır . Sahibi ve yazıcısı Celal Üzbektir . Tahsili Ortadır . Halk Partisindedir .
3 - (AKGÜN) Serbesttir . Gün aşırı çıkar . satışı 200 dir . Sahibi ve yazıcısı Lami Akgün dir . Tahsili Ortadır . Halk Partisindedir .
Bunlardan başka Gerek Merkezde ve gerek İlcelerde Gazete olmadığını arzeder, üstün saygılarımı sunarım .

Başkasına
B. IX 23. I. 48
C. N.

C.H.P.İ.L.İ.K.
Başkan V.
Mehmet Karaçizmeli

IX
22 - I - 1948
M. Karaca Çizme

490 01 1285 2744

-1-

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

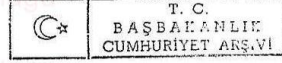
Kararlar Müdürlüğü

Karar sayısız

3

2251

Karar

Seferde kapanmaları genel hayati tezyik eder mahiyetteki müesseselerden oldukları kabul edilen gazete ve mecmualar hakkındaki 14/9/1942 tarihli ve 2/18747 sayılı karara bağlı listede yazılı "Işık" gazetesinin çıktığı yerin Urfa olarak düzeltilmesi ve bu gazetenin listeden çıkarılarak yerine Urfa'da yayımlanan "Yenilik" gazetesinin konulması; Millî Müdafaa Bakanlığının 18/11/1944, 6/2/1945 tarihli ve 38028, 41414 sayılı yazılarına üzerine, Bakanlar Kurulunca 5/3/1945 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

[Handwritten signature]

Başb.

[Handwritten signature]

Ad. B.

[Handwritten signature]

M. M. B.

[Handwritten signature]

Da. B.

[Handwritten signature]

Ha. B.

[Handwritten signature]

Ma. B.

[Handwritten signature]

Mf. B.

[Handwritten signature]

Na. B.

[Handwritten signature]

İk. B.

[Handwritten signature]

S. İ. M. B.

[Handwritten signature]

G. İ. B.

[Handwritten signature]

Zr. B.

[Handwritten signature]

Mü. B.

[Handwritten signature]

Ti. B.

[Handwritten signature]

030 18 0 02 107 103 4